

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: גדליהו	שם משפחה: כץ
-----------------	--------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: כץ	בלועזית Katz
שם פרטי איתו נולדתי: גזה	בלועזית Gauze
שנת לידה:	מין:
עיר לידה: סבלוש	בלועזית Sevlus
שם פרטי ושם משפחה של האב: שמעון כץ	שם פרטי ושם נעורים של האם: רלה ברוקשטיין
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: סבלוש	בלועזית Sevlus
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) ביה"ס עממי+2 שנות לימוד	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) סבלוש (נהפך לסייליש Selish)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) בית"ר
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) סבלוש (נהפך לסייליש Selish)	מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) סבלוש (נהפך לסייליש Selish)
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: גטו סייליש	בלועזית Sevlus
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: מחנה ריכוז-אשוויץ, מחנה בוכנוואלד	בלועזית Auschwitz, Buchenwald
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: בוכנוואלד	תאריך השחרור: 11.4.1945
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור סייליש (אז אוקראינה)
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין מתי עד מתי	שנת עליה: 1949
	במידה ועלית באניה, ציין את שמה "מולדת"

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי ב 1927 בעיירה סבלוש אשר בצ'כיה. שמותיהם של הורי: שמעון כץ ורלה בוקשטיין. היה לי אח בשם משה ואחות בשם פנינה. היה לנו בית חרושת לסכיני גילוח ומחסן קרשים ששימשו לבנייה. למדתי בביה"ס עממי ממשלתי עד כיתה ח' ושתי כיתות תיכון. למדנו בחדר להתפלל, למדנו את פרשת השבוע מתורגמת לידיש. שבתות שמרנו והתפללנו בבית הכנסת. שמרנו את חגי ישראל, את הגדת הפסח תרגמנו לידיש.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בשנת 1939 עברנו להיות תחת שליטת הונגריה ולכן לא גורשנו עד שנת 1944. אבל הצרות שלנו התחילו כבר בשנת 1941. לקחו את כל רישיונות המסחר מהיהודים. בגלל עובדה זו אנחנו נעזרנו באיש קשר הונגרי וביקשנו אותו שייקח את העסק תחת שמו. לאחר תחנונים רבים הוא הסכים ואז אבי נהפך למעשה לפקיד שלו. בשנת 1942 לקחו אותנו לעבודות והשפילו אותנו בהם. דוגמה לכך היא שאילצו אותנו ללכת על גופינו עם כלי העבודה עד למקום המפגש לעבודות האדמה. בשנת 1944, בפסח, נוצר בעיירה שלנו גטו ואליה הובאו הרבה יהודים מהעיירות הקטנות מסביב. הכמות הרבה של האנשים שהגיעה גרמה לצפיפות אוכלוסין של היהודים בבתי (בחדר אחד גרו 8 אנשים, 3 משפחות) אני עבדתי כמחלק דואר בגטו, בחדר של יודנראט. יום אחד הגיעה אלי הידיעה שרוצים לקחת אותנו לפני הונגריה. הצעירים יעבדו באדמות והמבוגרים יבשלו. הרכבת יצאה מסייליש לקוסיצה ובמהלך הדרך ראו היהודים מתוך הקרון את שמות המקומות שעברו וכך הסיקו שהם בעצם נוסעים לפולין. כך הגענו לברקנאו ביוני 1944. שהגענו היו הרבה אנשי אס-אס עם כלבים ויהודים שהיו שם לחשו לנו: "תנו את הילדים לזקנים", כך למעשה הם הצילו ממוות המון אנשים. התקדמנו לכיוון הסלקציה שנעשתה ע"י מנגלה ואני הלכתי לכיוון "החיים", משמע לעבודה. הייתי שבעה ימים בברקנאו ומשם נסעתי לבוכנוואלד ליד ווינמאר שהיה מחנה ריכוז שסיפק אנשים לעבודה. הייתי שם עם אחי ואבי. את אחי שלחו לצייס ולמחרת אותי ואבא שלחו למגדבורג, עיר גדולה בגרמניה. במגדבורג היה בית חרושת ועבדנו בהפיכת גחלים לדלק סינטטי וכן בבנייה של מפעל שהופץ כל הזמן מחדש ע"י האמריקאים והאנגלים, עבודה פיזית קשה. היחס של הפולקדוויציה (המתנדבים מקרואטיה ויוגוסלביה) אלינו בעבודה היה בהתערבות בעבודה, התעללות לעומת היחס המתון אלינו מצד השומרים הגרמנים. עד ינואר 1945 לא הופצה העיר ואז הועברנו חזרה לבוכנוואלד. העבירו אותי לבלוק ילדים מתחת לגיל 18 ואת יתר היהודים לקחו למקום אחר. הייתה הודעה במחנה להתכנס במקום המסדרים (אפל), ואז האחראי על הבלוק שהיה צ'כי נעמד בדלת ואמר: "אל תלכו לשום מקום". כך למעשה ניצלתי כי את שאר היהודים שהגיעו לאזור המסדרים לקחו אותם ברכבות ואחרי השחרור נודע שהרגו אותם.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אני חזרתי לסייליש אחרי המלחמה. לפי בקשתו של אבי רציתי לראות אם יגיעו לשם אנשים נוספים. המקום היה תחת שליטה אוקראינית. פגשתי שם את אימא ואחי ועזבנו לצ'כיה. באתו זמן בנש היה הנשיא והוא נתן לנו אזרחות צ'כית. הייתה בדיקה של השלטונות הצ'כיים לגבי האזרחות למפקד האוכלוסין שנעשה בשנת 1930 מה הכרזתי כלאום. מי שהכריז הונגרי או גרמני לא קיבל אזרחות. היהודים קיבלו אזרחות. בקיץ 1946 מצ'כיה הועברתי לבלגיה, לאנטוורפן שם היה לי דוד שעזב את הונגריה ב-1939 לאנגליה וחזר אחרי המלחמה לבלגיה. שם היינו עד סוף שנת 1948, ומשם עליתי ארצה בקרב מתנדבי חוץ לארץ.

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

הייתי בצבא כשלוש שנים והשתחררתי בשנת 1952. התחתנתי בשנת 1956 ועבדתי בתעשייה צבאית עד שנת 1962. משנת 1962 עד שיצאתי לפנסיה בשנת 1992, עבדתי בחברת שיווק מוצרי תוכן. יש לי שני בנים וארבעה נכדים. הבן הגדול היה בצנחנים והשתחרר בדרגת סגן אלוף. המסר לדורות הבאים הוא איחולי לחיים מאושרים ושלא יעברו את הדברים שעברתי ושלא יהיו עוד מלחמות.

KL: <u>BUCHENWALD</u> Jude		MHN-Nr.: <u>59.091U</u>	
Häftlings-Personal-Karte			
Fam.-Name: <u>KATZ</u>	Oberstellt am: <u>6.6.44</u> an KL: <u>Buchenwald</u>	Personen-Beschreibung:	
Vorname: <u>Geza</u>	am: <u>Buchenwald</u> an KL: _____	Größe: <u>165</u> cm	Gestalt: <u>schlank</u> Gesicht: <u>oval</u> Augen: <u>Braun</u> Nase: <u>1 gebog.</u> Mund: <u>dünnli.</u> Ohren: <u>anlieg.</u> Zähne: <u>vollst.</u> Haare: <u>Schwarz</u> Sprache: <u>ung, deutsch</u> Bes. Kennzeichen: <u>keine</u> Charakt.-Eigenschaften: _____ Sicherheit b. Einsatz: <u>11.5.1010/347 c</u> Körperliche Verfassung: _____
Geb. am: <u>6.3.27</u> in: <u>Nagyszöllös</u>	am: _____ an KL: _____	Größe: _____ cm	
Stand: <u>led.</u> Kinder: _____	am: _____ an KL: _____	Gestalt: _____	
Wohnort: <u>w. d. Kom. Ungarn</u>	am: _____ an KL: _____	Gesicht: _____	
Strasse: <u>Kossuth Lajos ut. 85</u>	am: _____ an KL: _____	Augen: _____	
Religion: <u>mos.</u> Staatsang: <u>Ungarn</u>	am: _____ an KL: _____	Nase: _____	
Wohnort d. Angehörigen: Vater: <u>Simon K.,</u>	am: _____ an KL: _____	Mund: _____	
<u>KL Buchenwald</u>	am: _____ an KL: _____	Ohren: _____	
Eingewiesen am: <u>20.5.44</u>	am: _____ an KL: _____	Zähne: _____	
durch: <u>RSHA</u>	am: _____ an KL: _____	Haare: _____	
in KL: <u>Auschwitz</u>	Entlassung: _____ durch KL: _____	Sprache: _____	
Grund: <u>Polit. Ungar-Jude</u>	am: _____ durch KL: _____	Bes. Kennzeichen: _____	
Verurteilt: _____	mit Verfügung v.: _____	Charakt.-Eigenschaften: _____	
Strafen im Lager:			
Grund:	Art:	Bemerkung:	
_____	_____	_____	
_____	_____	_____	
_____	_____	_____	

בתמונה: המסמך של גדליהו כץ שהיה מתויק במשרד באושוויץ. גדליהו לקח אותו לאחר השחרור

ראיון: איתן אפרון, תל אביב, יולי 2013

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים